

Юридична наука півдня України: виклики XXI ст. (про діяльність Південного регіонального центру Національної академії правових наук України)

З метою сприяння дальшому комплексному розвитку правової науки, підвищення ефективності наукових досліджень у галузі права, а також координації діяльності наукових установ і вищих навчальних закладів юридичного профілю у розробленні наукових проблем, які мають важливе значення для розвитку Південного регіону України, указом Президента України № 635/2010 від 27.05.2010 р. на базі Національного університету «Одеська юридична академія» було створено Південний регіональний центр Національної академії правових наук України (далі – Центр).

Центр входить до системи Національної академії правових наук України. Він покликаний здійснювати координацію наукових досліджень у галузі держави та права в Південному регіоні України (Одеська обл., Миколаївська обл., Херсонська обл., Кіровоградська обл., Автономна Республіка Крим та м. Севастополь), забезпечувати діяльність структурних підрозділів апарату Президії Академії, які територіально знаходяться в регіоні.

Тобто координація наукової роботи з метою досягнення вченими Південного регіону України визначних наукових результатів, формування і зміцнення наукових шкіл, створення стабільних ви-

сокоєфективних наукових колективів; забезпечення розвитку пріоритетних фундаментальних і прикладних досліджень у галузі права, організація співпраці з галузевими й іншими науковими, державними, недержавними і виробничими та іншими організаціями з метою спільного вирішення важливих наукових і практичних проблем; правовий супровід і спільне виробництво науково-технологічної продукції у співпраці з іншими організаціями, участь у виконанні міжнародних наукових програм; практична допомога у правозастосуванні місцевим органам виконавчої влади, правоохоронним органам, судам та органам місцевого самоврядування є основними завданнями Центру.

На сьогодні у складі Центру працюють чотири дійсних члени: С. В. Ківалов, А. С. Васильєв, О. Ф. Скакун, Н. А. Гурторова та тринадцять членів-кореспондентів Національної академії правових наук України: В. О. Туляков, Є. Л. Стрельцов, Ю. М. Оборотов, Г. І. Чанишева, О. П. Подцерковний, С. О. Погрібний, В. В. Тищенко, В. В. Конопльов, Є. О. Харитонов, В. Д. Берназ, В. М. Дрьомін, О. І. Харитонova, А. Ф. Крижанівський. До складу також входять співробітники Л. І. Аркуша та І. М. Горбачова, які здійснюють координацію тематики науко-

вих досліджень, які проводять вузи та наукові установи регіону.

Вченими Центру здійснюються наукові дослідження на замовлення регіонів, як-от: за запитами Верховної Ради України, Одеської міської ради, судів загальної юрисдикції всіх рівнів, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, Кабінету Міністрів України та ін.

Члени та члени-кореспонденти Центру беруть участь у розробці проектів законів, здійснюють правову експертизу законопроектів та інших актів. Як, наприклад, експертні висновки на проекти нормативних актів: проекти законів України «Про гарантії держави щодо виконання рішень суду», «Про вищу освіту», «Про внесення змін до Закону України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”», щодо проекту Закону України «Деякі питання списання та реструктуризації заборгованості за спожитий природний газ та електричну енергію», щодо законопроекту про внесення змін до законів України «Про Рахункову палату», «Про судоустрій і статус суддів», «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» та ін. Тільки за 2012 р. на замовлення органів державної влади вченими Центру було підготовлено 79 наукових висновків.

Згідно з Положенням, Центр організовує, проводить і бере участь у наукових конференціях, симпозіумах.

Від початку створення Центр бере активну участь у організації та підтримці міжнародних конференцій і форумів, які проводяться у Південному регіоні України та за кордоном.

Серед найбільш значущих заходів, які було проведено за участю представ-

ників Центру або його організаційною підтримкою, слід відзначити: Міжнародну науково-практичну конференцію «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права», українсько-турецький симпозіум з проблем кримінального права «Правовая политика стран ЕС: сравнительные аспекты» у м. Стамбулі, Міжнародну науково-практичну конференцію «Правовая и криминологическая культура в механизме противодействия преступности», Треті міжнародні читання з міжнародного права «Міжнародні читання з міжнародного права пам’яті професора П. Є. Казанського», IV Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики», присвячену 95-річчю з дня народження професора М. В. Салтєвського, та ін. Крім того, слід відзначити, круглий стіл на тему «Роль Конституційного Суду України в процесі формування сучасного українського конституціоналізму», українсько-французький науково-практичний семінар «Сучасна адміністративна юстиція: проблеми й перспективи», міжнародну наукову конференцію «Криміналістичні засади протидії легалізації “відмивання” доходів, одержаних злочинним шляхом», міжнародну науково-практичну конференцію «Роль інтелектуальної власності в інноваційному розвитку економіки» та ін. Серед наукових форумів, які було проведено під егідою Центру, особливо слід відмітити Міжнародну конференцію за участю суддів ЄСПЛ «Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини», резуль-

татом якої стало вирішення питання щодо структурних недоліків праці ЄСПЛ на сесії ПАРЄ у січні 2013 р.

Під егідою Центру відбулося громадське обговорення 5-томного видання «Правова система України: історія, стан та перспективи» (автори: Ю. П. Битяк, Л. К. Воронова, А. П. Гетьман та ін.), поданого на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки Захист прав особи в конституційному, цивільно-правовому і міжнародно-правовому аспекті.

Було проведено установчі збори фахівців з кримінального права, які працюють або мешкають в Одеській області, з метою створення місцевого осередку «Асоціації кримінального права України».

За час роботи Центру проведено понад 10 засідань Південного регіонального центру Національної академії правових наук України, на яких відбулося обговорення наукових доповідей з метою здійснення експертно-консультативної оцінки, встановлення відповідності тематики наукових досліджень певним спеціальностям, науковому рівню та проблематиці, властивим для докторських дисертацій, а саме:

О. В. Козаченка на тему: «Кримінально-правові заходи в українському законодавстві: генезис, функції, правозастосування»;

Л. Р. Білої-Тіунової на тему: «Службова кар'єра в Україні: адміністративно-правове дослідження»;

В. М. Ковалю на тему: «Концептуальні засади юридичної інтерпретації у господарському судочинстві»;

Л. І. Аркуши на тему «Основи виявлення та розслідування доходів, одер-

жаних у результаті організованої злочинної діяльності»;

О. О. Пунди на тему «Поняття та проблеми здійснення особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування людини за цивільним законодавством України»;

О. С. Кізлової на тему «Застава за цивільним законодавством України»;

С. Д. Домусчі на тему «Захист права власності від порушень»;

М. М. Ясинока на тему «Особливості окремого провадження у цивільному процесуальному праві України»;

В. М. Андріїва на тему «Система трудових прав працівників»;

Н. А. Орловської на тему «Санкції кримінально-правових норм: засади та принципи формування»;

М. Д. Василенко на тему: «Концептуальні засади господарсько-правового режиму технопарків і технополісів»;

Н. Ю. Голубевої на тему: «Зобов'язальні відносини за цивільним правом України: методологічні проблеми об'єкту та змісту».

До речі, не всі наукові доповіді отримали схвальну оцінку: деякі було рекомендовано направити на доопрацювання з метою підвищення якості докторських досліджень. Така наполеглива експертна праця сприяє підвищенню якості наукових досліджень у регіоні, надає реальну допомогу молодим вченим у розвитку свого наукового потенціалу, забезпечує приріст якості наукових шкіл та напрямків розвитку правничої науки на Півдні України.

Вченими Центру здійснюються тісні наукові зв'язки з юридичними вищими навчальними закладами України, у тому числі з усіма ВНЗ Міністерства освіти

і науки України, низкою ВНЗ Міністерства внутрішніх справ України, Академією СБУ України, а також Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, особливо в галузі підготовки та написання коментованих кодексів, підручників та колективних монографій, проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів, «круглих столів». Поряд з цим при виконанні відповідних наукових досліджень, підготовці підручників і навчально-методичних посібників широко використовуються розробки НАПрН України, що надає можливості застосування наукових розробок Центру у навчальному

процесі, формування концептуальних основ сталого розвитку правової форми в Українській державі.

У перспективі вважаємо за необхідне поширити координаційну діяльність Центру на процес планування та обрання тематики докторських досліджень юристів Півдня України, подальше поширення компаративістських робіт з метою активізації актуальної для Півдня країни розробки проблем правового забезпечення діяльності морегосподарського комплексу, конвергенції приватного та публічного права у напрямі формування правової доктрини, захисту прав людини.

Матеріал підготував:

С. Ківалов, Голова Південного регіонального центру НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України